

RAAP-NOTITIE 2675

Plangebied Kleine Esweg 1 te Diffelen

Gemeente Hardenberg

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: Eelerwoude B.V.

Titel: Plangebied Kleine Esweg 1 te Diffelen, gemeente Hardenberg; archeologisch
vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: april 2008

Auteur: J. Vosselman MA

Projectcode: HAKD

Bestandsnaam: N02675-HAKD.doc

Projectleider: J. Vosselman MA

Projectmedewerker: K. Goedkoop

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 27429

Autorisatie: drs. H.B.G. Scholte Lubberink

ISSN: 0925-6229

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 0294-491 500

Leeuvenveldseweg 5b

telefax: 0294-491 519

1382 LV Weesp

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 5069

1380 GB Weesp

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2008

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Eelerwoude B.V. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 17 maart 2008 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met voorgenomen bouwwerkzaamheden in de gemeente Hardenberg. Doel van dit onderzoek was allereerst het middels bureauonderzoek verwerven van informatie over bekende en te verwachten archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Het doel van het veldonderzoek was vervolgens die verwachting te toetsen en, voor zover mogelijk, een eerste indruk te geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische vindplaatsen.

Tijdens het veldonderzoek zijn in het plangebied geen archeologische resten aangetroffen. Naar verwachting zal er als gevolg van de geplande werkzaamheden dan ook geen verstoring van archeologische waarden optreden. Derhalve worden geen aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan. Geadviseerd wordt het plangebied vrij te geven.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Eelerwoude B.V. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 17 maart 2008 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met voorgenomen bouwwerkzaamheden in de gemeente Hardenberg. Het onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Doel van het veldonderzoek was het toetsen van die archeologische verwachting en, indien mogelijk, een eerste indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische resten.

1.2 Plangebied

Het plangebied (ca. 0,3 ha) ligt direct ten noorden van de Kleine Esweg en ten westen van de Rheezerweg (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 22D van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 234.413/504.772. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied deels bebouwd en deels in gebruik als grasland.

1.3 Onderzoeksopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een karterend booronderzoek. Het bureau- en inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd volgens de normen die gelden in de archeologische beroepsgroep c.q. de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.1 (KNA). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), die valt onder de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>). In het kader van het Interimbeleid werkt RAAP onder de opgravingsvergunning van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM). Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst). Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARCHEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) geraadpleegd.

2.2 Resultaten

Geomorfologie en bodem

Het plangebied bestaat geomorfologisch gezien uit een dekzandrug. Delen van deze geomorfologische eenheid zijn afgedekt met een hoge zwarte enkeerdgrond (Stiboka, 1983: codes 3K14 en 4K14). De bodem in het plangebied bestaat uit dikke eerdgronden en is opgebouwd uit leemarm en zwak lemig, fijn zand met grondwatertrap VII (Stiboka, 1990: code zEZ21).

Archeologie

Volgens de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) ligt het plangebied in een terrein van hoge archeologische waarde (AMK-nummer 2790). Het terrein betreft een circa 72 ah groot escomplex dat zich in noordelijke, zuidelijke en westelijke richting van het plangebied uitstrekt. In het verleden zijn hier archeologische resten aangetroffen uit het Mesolithicum en uit de periode IJzertijd t/m Late Middeleeuwen. In ARCHIS staan 3 archeologische vindplaatsen geregistreerd uit de omgeving van het plangebied (straal van circa 500 m). Het betreft vondsten uit de periode Mesolithicum t/m Late Middeleeuwen (ARCHIS-waarnemingsnummers 121700, 12704 en 12710). Op historische kaarten uit de 19e eeuw staat in het plangebied al bebouwing aangegeven. Het gaat waarschijnlijk om (woon-)boerderijen en bijgebouwen (bron: www.watwaswaar.nl).

Archeologische verwachting

Volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW; ROB, 2005) geldt voor het plangebied een hoge kans op het aantreffen van archeologische waarden. Op grond hiervan en op grond van de aanwezigheid van een dekzandrug gold bij aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de periode Laat Paleolithicum t/m Nieuwe tijd. Het kan gaan om relatief grote nederzettingsterreinen (ca. 1 tot 3 ha) uit de periode Bronstijd t/m Nieuwe tijd en kleinere kampementen uit de Steentijd. De meeste resten bevinden zich gezien de bodemkundige situatie waarschijnlijk aan de basis van het esdek en in de top van het dekzand.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Tijdens het veldonderzoek zijn 5 boringen gezet. De boringen zijn gezien de beperkte oppervlakte zo gelijkmatig mogelijk over het plangebied verdeeld, met nadruk op de locaties waar nieuwbouw of verbouwing van de bestaande gebouwen is gepland (figuur 1). De gehanteerde methode wordt geschikt geacht voor het opsporen van de meeste in dit gebied te verwachten nederzettingsterreinen uit de periode Brostijd t/m Nieuwe tijd. Deze methode is niet geschikt om verkavelingspatronen, graven en andere zeer lokale archeologische resten in kaart te brengen (Tol e.a., 2004).

Er is geboord tot maximaal 1,00 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 15 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Het opgeboorde materiaal is gezeefd met een zeef met een maaswijdte van 0,5 cm; het zeefresidu is met het blote nauwkeurig geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren.

3.2 Resultaten

Geomorfologie en bodem

In overeenstemming met de geomorfologische kaart bestaat de bodem in het plangebied uit dekzand. In alle boringen is geconstateerd dat het dekzand is tot in de C-horizont. In de boringen 1 en 5 is de C-horizont direct onder de bouwvoor aangetroffen. In de boringen 2, 3 en 4 is op de C-horizont een esdek aanwezig met een dikte van 30 tot 60 cm.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

Tijdens het veldonderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden voor archeologische resten in plangebied Kleine Esweg 1 te Diffelen. Daarnaast zijn er gezien de verstoringsdiepte geen onbekende intacte archeologische resten te verwachten.

Aanbevelingen

Op grond van het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten wordt ten aanzien van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Literatuur

- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- ROB**, 2005. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) versie 2.1*. Ontleend aan <http://www.archis.nl>.
- Stiboka**, 1983. *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 22/23 Coevorden – Nieuw Schoonebeek*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Stiboka**, 1990. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 22 Coevorden West*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen**, 2004. Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-rapport 1000*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Gebruikte afkortingen

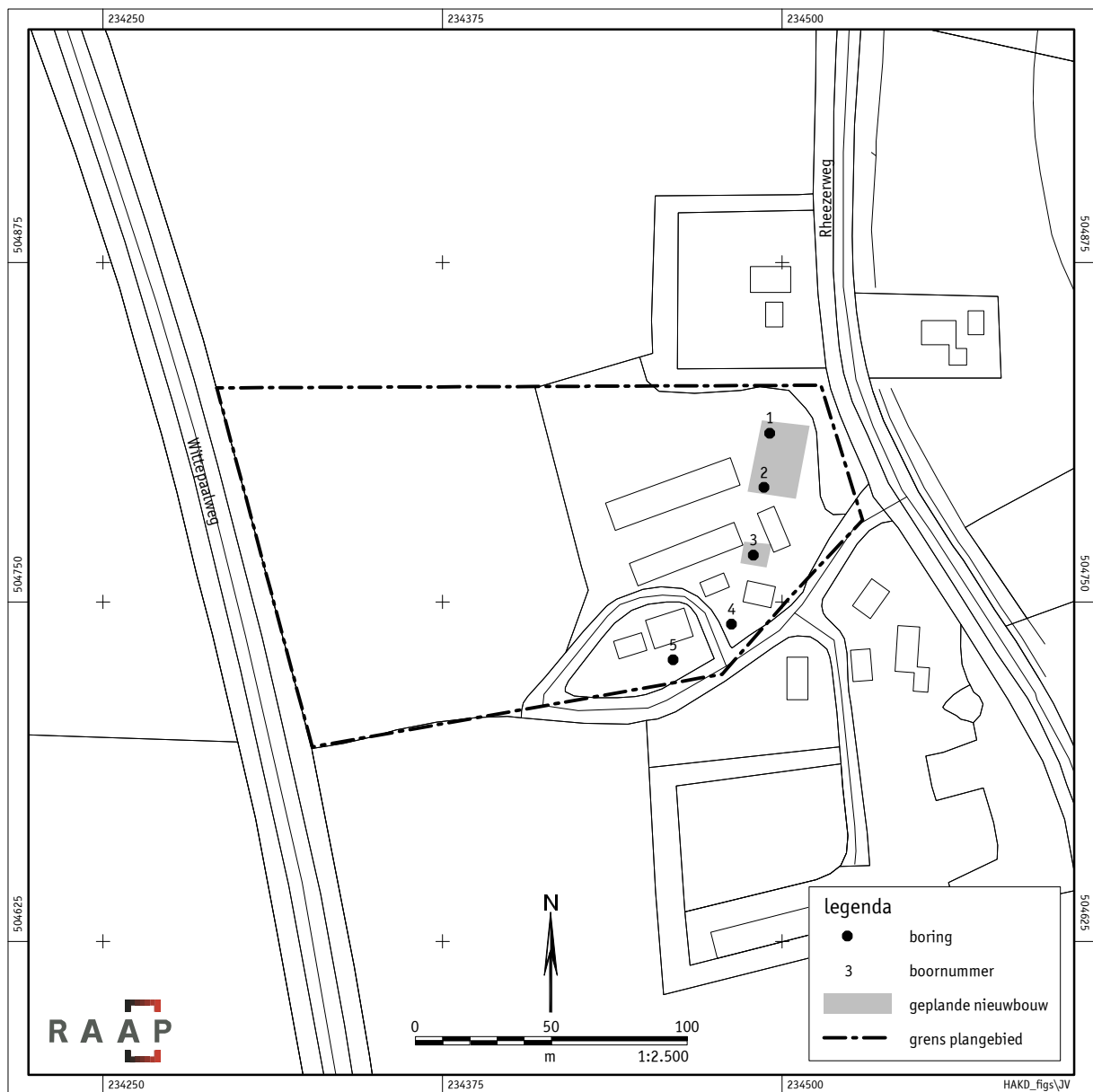
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
RACM	Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

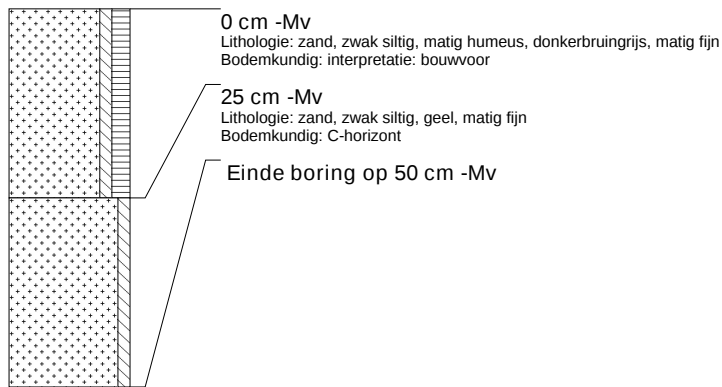

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

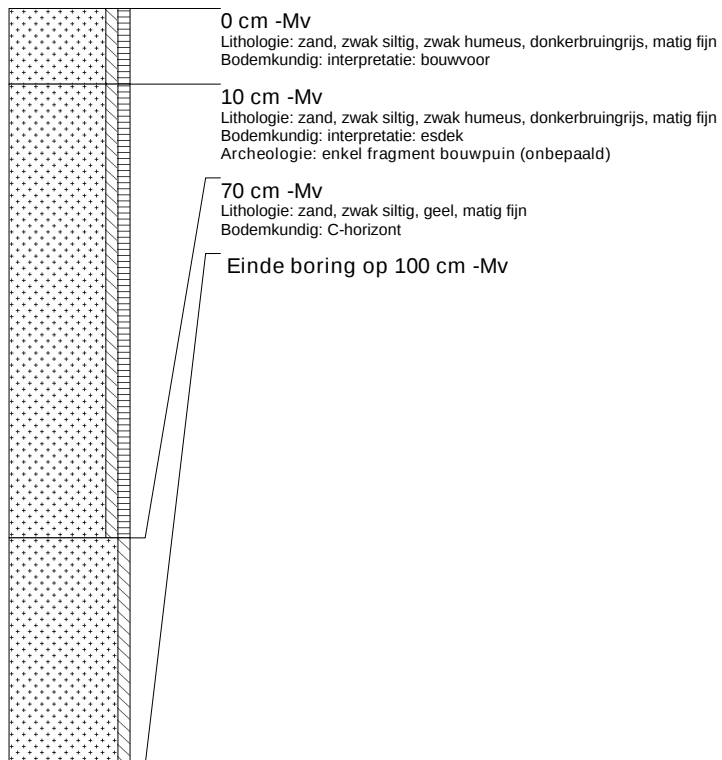
Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

boring: HAKD-1

datum: 17-3-2008, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: akker, provincie: Overijssel, gemeente: Hardenberg, opdrachtgever: Eelerwoude B.V, uitvoerder: Raap

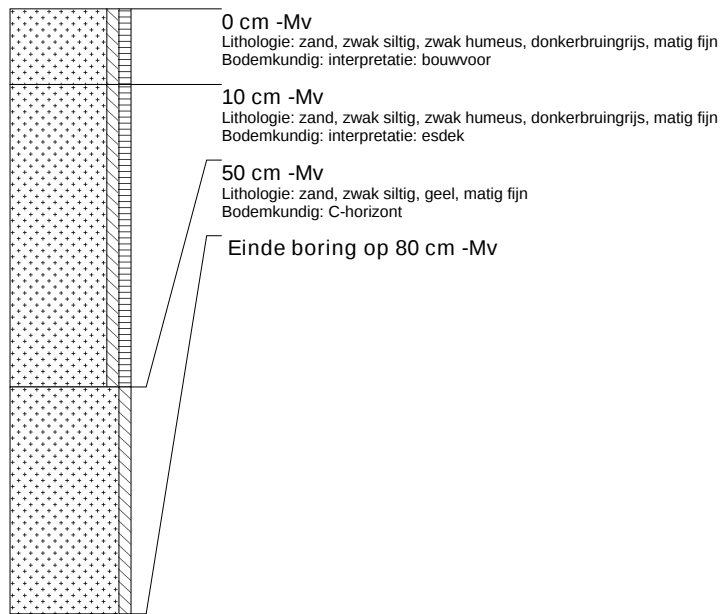
boring: HAKD-2

datum: 17-3-2008, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: akker, provincie: Overijssel, gemeente: Hardenberg, opdrachtgever: Eelerwoude B.V, uitvoerder: Raap

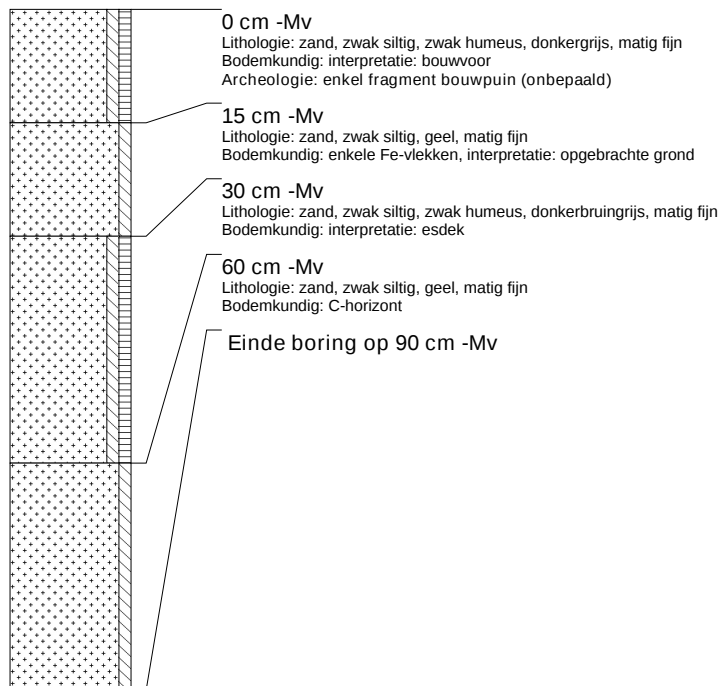

boring: HAKD-3

datum: 17-3-2008, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: akker, provincie: Overijssel, gemeente: Hardenberg, opdrachtgever: Eelerwoude B.V., uitvoerder: Raap

boring: HAKD-4

datum: 17-3-2008, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: akker, provincie: Overijssel, gemeente: Hardenberg, opdrachtgever: Eelerwoude B.V., uitvoerder: Raap

boring: HAKD-5

datum: 17-3-2008, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: akker, provincie: Overijssel, gemeente: Hardenberg, opdrachtgever: Eelenwoude B.V., uitvoerder: Raap

